ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

O'QUVCHILARIDA KREATIV FIKRLASHNI RIVONLANTIRISH METODLARI

Pardayeva Kamola Sultonovna
Samandarova Nodira Qadamboyevna
Toshkent Profi university
"Iqtisodiyot va aniq fanlar kafedrasi" o'qituvchilari

METHODS OF DEVELOPING CREATIVE THINKING IN STUDENTS

Pardayeva Kamola Sultonovna
Samandarova Nodira Qadamboyevna
Tashkent Professional University
Lecturers at the Department of Economics and Exact Sciences

Annotatsiya: maqolada o'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega ekanligi,bilimlarni o'zlashtirishni, balki muammolarni ijodiy yondashuv orqali hal qilishga erishish uchun samarali metodikalar va yondashuvlar haqida tavsiyalar berilgan.

Аннотация: В статье подчеркивается важность развития творческого мышления у учащихся. Предложены эффективные методики и подходы, направленные не только на усвоение знаний, но и на решение проблем через творческий подход.

Annotation: The article emphasizes the importance of developing creative thinking in students. Effective methods and approaches are proposed, aimed not only at acquiring knowledge but also at solving problems through a creative approach.

Tayanch tushunchalar: kreativlik,muammoli yondashuv,interfaol metodlar
Key concepts: creativity, problem-based approach, interactive methods

Kirish: O'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish bugungi kunda ta'limning asosiy vazifalaridan biridir. Kreativlik, ya'ni ijodiy fikrlash, nafaqat ta'lim jarayonida yuqori natijalarga erishishga yordam beradi, balki o'quvchilarning shaxsiy va professional hayotida ham katta ahamiyatga ega. Quyida ushbu maqsadga erishish uchun samarali metodikalarni qisqacha yoritaman.

Kreativ fikrlash tushunchasini ta'riflash va uning zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyatini ko'rsatish. Ushbu bo'limda quyidagilarni kiritish mumkin:

-Kreativ fikrlashning ta'rifi va mohiyati.

-Ta'lim jarayonida kreativlikning o'rni.

-O'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish zarurati.

- Kreativ fikrlashni rivojlantirishning asosiy tamoyillari

Kreativ fikrlashni shakllantirishda qo'llaniladigan tamoyillar haqida gapirish lozim.

Masalan:

erkinlik va ochiqlik tamoyili-o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatini berish, o'quvchilarni o'z fikrlarini ochiq ifoda etishga undaydigan va xatolardan qo'rqmaslikka o'rgatadigan muhitni shakllantirish.

individuallik tamoyili-har bir o'quvchining qobiliyatlarini e'tiborga olish, har bir o'quvchining individual iste'dodini va qiziqishini aniqlash va rivojlantirish,o'quvchining shaxsiy qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash:

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

muammoli yondashuv tamoyili-muammoni hal qilish orqali ijodiy fikrlashni rivojlantirish,guruh bo'lib ishlash orqali fikrlar almashinuvini kuchaytirish.

Mazmuni:

Kreativlikni rivojlantiruvchi interfaol metodlar:

O‘qituvchilarning darslarda qo‘llashi mumkin bo‘lgan metodlarni tahlil qilish:

Muammoli ta’lim metodlari: Muammoni tahlil qilish va yechim topishga qaratilgan topshiriqlar berish.

“Aqliy hujum” (Brainstorming): Kollektiv fikrlashni rag‘batlantiruvchi mashqlar.

Rol o‘ynash usullari: Hayotiy vaziyatlarni sahnalashtirish orqali ijodiy yondashuvni rivojlantirish.

Cluster yoki klasterlash usuli: Bir g‘oyadan boshqa g‘oyalarni rivojlantirish.

Teskari fikrlash: Oddiy yechimlarni inkor etib, noan’anaviy yondashuvlarni izlash.

Texnologiyalardan foydalanish

Bugungi kunda kreativlikni rivojlantirish uchun texnologiyalarni qo‘llash muhim:

Onlayn platformalar va ilovalar: “Kahoot”, “Miro”, “Padlet” kabi vositalardan foydalanish.

Raqamli storytelling: Hissiyotlarga ta’sir qiluvchi raqamli hikoyalarni yaratish.

Kodlash va robototexnika: Masalan, “Scratch” dasturida bolalarga ijodiy kodlash imkoniyatini berish.

Darsni tashkil qilishda kreativ yondashuv.

Kreativlikni rivojlantirish uchun darslarni quyidagicha o‘tkazish mumkin:

Dars mavzusiga qiziqish uyg‘otish: O‘quvchilarda savollar va muhokamalar orqali mavzu bo‘yicha qiziqish uyg‘otish.

Ijodiy vazifalar: Asosiy mavzu bo‘yicha kichik loyihalar, hikoyalar yoki kollajlar yaratish.

O‘yin va musobaqalar: O‘quvchilarni ijodkorlikka undovchi o‘yin shaklidagi mashg‘ulotlar.

Natijalarni baholash

Kreativ fikrlashni baholash an’anaviy usullardan farq qiladi. Shu sababli quyidagi yondashuvlar tavsiya etiladi:

O‘quvchining ijodiy yondashuvi va g‘oyalarining o‘ziga xosligini baholash.

Kollektiv muhokama orqali natijalarni tahlil qilish.

O‘z-o‘zini baholash va fikr-mulohaza yig‘ish.

1.Dars jarayonida kreativ fikrlashni rivojlantirish usullari

a) Savol-javob metodi

O'quvchilarga murakkab va qiziqarli savollarni berish orqali ularni muammoli vaziyatlar haqida o'ylashga undash. Masalan:

"Agar energiya manbalari tugasa, dunyo qanday ko'rinishga ega bo'ladi?"

"Kelajakda transport vositalarini qanday takomillashtirish mumkin?"

b) "Sakkizta g'oya" texnikasi

O'quvchilar bir muammoning kamida sakkizta yechimini topishi kerak bo'lgan mashqlarni bajarishadi. Bu ularga muammolarga turli nuqtai nazardan qarashni o'rgatadi.

c) Rolli o'yinlar

Turli mavzularga oid rolli o'yinlar orqali o'quvchilar o'zlarini boshqa birovning o'rniga qo'yib, muammolarni boshqacha yondashuv bilan hal qilishga harakat qilishadi.

d) "Tasavvurdagi ixtiro"

O'quvchilardan o'z tasavvurlaridagi yangi mahsulot yoki xizmatni yaratishni so'rash. Masalan: "Robot bog'bon" yoki "Intellektual daftar". Buning yordamida ijodkorlik rivojlantiriladi.

2.Kreativ mashqlar va topshiriqlar

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

“Kutilmagan yakun" mashqi: Bir voqeani boshlang va o'quvchilardan uning kutilmagan yakunini yozib berishni so'rang.

"Oddiy narsalarga yangicha yondashuv": Oddiy narsalarning yangi funksiyalarini tasavvur qilish. Masalan, ruchka faqat yozish uchun emas, balki boshqa maqsadlarda ham ishlatilishi mumkinligini tasavvur qilish.

"Teskari muammo" texnikasi: Muammoni qanday qilib yanada qiyinlashtirish mumkinligi haqida o'ylash, keyin esa uni qanday hal qilishni muhokama qilish.

3. Axborot texnologiyalaridan foydalanish

Interaktiv platformalar: Mind-mapping ilovalari (masalan, MindMeister, Coggle) orqali o'quvchilar g'oyalarni vizual tarzda tashkil etishadi.

Simulyatsiya dasturlari: Turli hayotiy vaziyatlarni o'rganish uchun simulyatsiyalardan foydalanish, masalan, biznes muammolarini yechishga qaratilgan o'yinlar.

4. Baholash va fikr-mulohaza

O'quvchilarning kreativ ishlari baholanishida quyidagilar e'tiborga olinadi:

Original yondashuv: G'oyaning yangiligi va o'ziga xosligi.

Amaliylik: Taklif etilgan fikrning haqiqatga tatbiq qilinishi.

Tafakkur chuqurligi: Muammo bo'yicha turli yondashuvlar va nuqtai nazarlarni ko'rib chiqish darajasi.

Xulosa: O'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri ekanligini anglagan holda , o'quvchilarni yangi g'oyalar yaratish, muammolarni yangicha yondashuv orqali hal qilish va innovatsion fikrlashga o'rgatadi.

Har bir o'quvchi uchun individual yondashuvni ishlab chiqib,kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun motivatsion dars materiallaridan foydalanish bilan o'quvchilarning erishgan natijalarini albatta rag'batlantirish va ularga dalda berilsa o’quvchi ko’zlagan maqsadiga erishadi.

List of used literature:

1. Andreev A.L. Компетентностная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа педагогика // Педагогика. - М. - 2005. - № 4. -С.19-26.

2. Mahmudov A.X. Didactic fundamentals of introducing competency approach to the process of continuing education / / continuing education. - 2012. - № 4. 8-12 p.

3. Usarov S.B. “Factors for the formation of logical literacy in future teachers of mathematics”. 5th - International Conference on Research in Humanities, Applied Sciences and Education 2022.